

آشنایی اجمالی با

آنچه والدین از ساحات باید بدانند

ضمیمه ی شماره ۲۱ کتاب معرفی حکمت سرا

www.hekmatjoo.ir

ویرایش یابیز ۱۳۹۴

فهرست:

۲	۱-چگونگی آغاز طرح
۳	۲-مبنای تدوین ساحت در حکمتسرا
۳	۳-آسیب شناسی کتب آموزش فعلی
۶	۴-ضرورت تدوین محتوا در حکمتسرا
۶	۵-هدف از ارائه‌ی ساحت
۷	۶-تعریف ساحت
۸	۷-ساختار کلی ساحت
۹	۸-نیروی انسانی مرتبط با ساحت
۱۰	۹-عناوین ساحت
۱۱	۱۰-ارتباط ساحت با مبانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۱۱	۱۱-معیارهای ورود حکمت جو به ساحت انتخابی
۱۲	۱۲-شیوه‌های مشترک ارائه‌ی ساحت
۱۵	۱۳-معرفی کتاب پلکان انتخاب ساحت
۱۸	۱۴-انتظار حکمتسرا از ساحت
۲۵	۱۵-انتظار حکمت سرا از والدین

۱- چگونگی آغاز طرح:

این طرح پس از مطالعات چند ساله از مهر ماه ۹۱ در حکمت سرای سلسبیل اصفهان در حال اجرا می باشد. ارکان، مبانی و روش های حکمت سرا از سال ۱۳۸۷ طراحی و به طور نسبی تولید گردیده است و از مهرماه ۹۱ تعداد محدودی از دانش آموزان پسر دوره ی حکمت جویی را جایگزین دوره ی دانش آموزی و دانش جویی نمودند.

اگر مجموعه های فرهنگی مختلف (مساجد، مدارس، مراکز آموزشی، فرهنگی) و یا جمع های خانوادگی بخواهند از این طرح استفاده کنند، مبدل سازی این متن با توجه به اهداف هر مجموعه لازم به نظر می رسد لذا توصیه می شود قبل از مطالعه ی متن، به معنی عبارات زیر عنایت داشته باشید:

۱- حکمت سرا: مجموعه ای است متشکل از نیروهای حوزوی، دانشگاهی و فرهنگی که برای افراد سن بلوغ تا استقلال ازدواج دوره ای جامع را در دست طراحی و اجرا دارد.

۲- حکمتجو: متعلمین و متریبان حکمتسرا این واژه را جایگزین دانش آموز، دانشجو قرار داده اند.

۳- ساحت در حکمتسرا: جایگزینی برای کتب درسی در دبیرستان ها و دانشگاه ها است. هریک از این ساحت در قالب اطلس و نمایه ی کلی برای حکمت جو تبیین می گردد. به عبارتی دیگر، ساحت عبارت است از اطلس و نمایه ی کلی یک موضوع علمی، معرفتی، هنری و فنی که حکمت جو برای یک زندگی خوب به حداقل قسمت هایی از آن نیاز دارد.

۴- معلم جامع: فردی که برای افراد دوره ی سنی بلوغ تا حداقل ازدواج، اشتغال یا استقلال به عنوان پشتیبان نقش ایفا می کند تا کسی که در این سن قرار دارد را برای حرکت دائمی از وضع موجود به وضع مطلوب در همه ی ابعاد شخصیتی یاری رساند.

یک سوال اساسی:

اگر قصد جهانگردی داشته باشید کدام راه را انتخاب می کنید؟

- ۱- به مناطق و محل های مختلف جهان یکی پس از دیگری سر می زنید؟
- ۲- در آغاز جهانگردی از روی اطلس جهان نما و کره ی جغرافیای زمین با موقعیت مناطق و محل های مختلف جهان آشنا می شوید و سپس مسیر و ترتیب جهانگردی خود را انتخاب می کنید.

آن چه که امروز در مدارس و بعضاً دانشگاه رخ می دهد تعلیم کتب و دروسی است که مشابه روش اول جهانگردی است و آن چه در این جزوه خواهید خواند، الگو و روشی است مشابه راه دوم که شخص را علاوه بر آشنا کردن با متون علمی، در مدیریت کسب علوم توانمند نموده تا وضع موجود خود را شناسایی کرده و برای رسیدن به وضع مطلوب طرح و برنامه داشته باشد.

یادداشت های ضروری ۱ :

۲- مبنای تدوین ساحت در حکمتسرا

بهترین علم‌ها دانشی است که به شناخت خود و اصلاح خویش بیانجامد و راه سعادت را نشان دهد و بدترین دانش‌ها، آن که انسان را اصلاح نکند و در دنیا متوقف سازد.

در نگرش اسلامی کسانی حقیقتاً انسان‌اند که در مسیر علم حقیقی باشند: یا عالم ربّانی باشند یا متعلّمی در راه نجات، و بقیّه پوچ و بی‌ارزش‌اند. (نهج البلاغه، حکمت ۱۴۷) لذا در تمدن اسلامی، شکوفایی و تنزل علم و ایمان و تنزل این دو همواره توأمان بوده است. البتّه در این نگرش، دانشی حقیقتاً علم شمرده می‌شود که بتواند ارزش‌های توحیدی را در اندیشه، خلق و خوی و رفتار انسان متجلّی سازد و در غیر این صورت، یک امر زیادی (فضل) است نه علم. (حدیثی از پیامبر(ص)، اصول کافی، ج ۱، ص ۳۲)

یادداشت‌های ضروری ۲ :

۳- آسیب شناسی نظام آموزش فعلی در مدارس:

با توجه به اینکه حدود یک قرن از وضعیت آموزش و پرورش می گذرد و محتوای کتابها تغییرات اساسی داشته است اما روش کتاب محوری و چگونگی استفاده از کتابها (قبل از اجرای سند تحول) تغییری نکرده است!

به نظر می رسد که لازم است برای تبیین بیشتر وضعیت ساحات در حکمتسرا، نسبت به وضعیت تعلیم در نظام موجود از دو حیث محتوا و روش تعلیم، نقد و بررسی مختصری داشته باشیم.

وضعیت کتاب محوری در تعلیم و آموزش علوم مختلف دارای محاسن و نارساییهایی می باشد که ویژگیهای آن در قالب محاسنی چند در ذیل آمده است:

۱. قبل از شروع سال تحصیلی و یا در ابتدای آن، دانش آموز و معلم از محتوایی که باید در طول سال فراگیرند آگاهی دارند.

۲. همه ی دانش آموزان یک پایه ی تحصیلی از کتابهای واحدی استفاده می کنند.

۳. همه ی معلمان با توانمندی های متفاوت ملزم به تدریس یک قالب واحد می باشند.

۴. امکان برنامه ریزی نسبتاً دقیق هفتگی جهت تدریس در طول دو نیم سال تحصیلی، به راحتی وجود دارد.

۵. مجموعه آموزشی که دانش آموز در طول یک دوره تحصیلی باید فراگیرد تقریباً قابل پیش بینی است.

۶. تالیف کنندگان و نویسندگان کتب آموزشی از جمله برترین متخصصین رشته های مربوطه هستند.

۷. به علت وجود کتب مشترک امکان ارزشیابی هماهنگ و مقایسه ی دانش آموزان با یکدیگر وجود دارد.

با وجود تمام محاسن فوق و ویژگی های مثبت دیگری که می توان برای وضعیت آموزش و پرورش نام برد، خصوصیت های آسیب زا و نارساییهای جدی در محتوا و شیوه ی ارائه ی آن در آموزش و پرورش وجود دارد که دانش آموزان متحمل ضررهای جبران ناپذیری می شوند.

نارسایی های آموزش (تعلیم) در نظام آموزش فعلی را می توان به دو دسته ی اصلی تقسیم کرد:

(۱) محتوا: مجموعه ی مطالبی که دانش آموزان ملزم به فراگیری آن می باشند

(۲) شیوه: روشها و چگونگی ارائه محتوای مورد نظر به دانش آموزان می باشد.

در جدول (یک) وضعیت "تعلیم در مدارس از طریق کتاب" با وضعیت "تعلیم در حکمتسرا از طریق ساحات" مورد مقایسه قرار می گیرد.

جدول یک

عرصه مقایسه	موارد مقایسه	کتاب درسی مدارس	ساحات حکمت سرا
محتوای آموزش	۱- هدفمندی و ایجاد انگیزه	تدریس کتاب بر شناخت هدف کتاب اولویت دارد.	قبل از تدریس و حتی انتخاب متن درسی، هدف شناسایی شده است.
	۲- حق انتخاب	در انتخاب کتاب درسی هیچ حقی برای دانش آموز متصور نیست.	هر حکمت جو با راهنمایی متخصصین ساحت در انتخاب متن آموزشی، بالاترین حق را داراست.
	۳- کاربرد در زندگی	عموماً کاربردی ندارد و اگر داشته باشد دانش آموز از آن کم اطلاع است.	با توجه به این که بر اساس انگیزه و نیاز حکمت جو انتخاب می گردد، معمولاً به طور کاربردی انتخاب می شود.
	۴- حجم	از پیش تعیین شده و در چارچوبی مشخص عرضه می شود.	کم یا زیاد نمودن حجم بر اساس تفاوت حکمتجویان و مبانی حکمت سرا قابل تغییر است.
	۵- به روز بودن و تازگی	در هر چند سال یک بار امکان تغییر و بازنویسی دارد.	در هر زمان که علم جدیدی تولید شود امکان استفاده از علوم جدید وجود دارد.
	۶- وسعت نگارش (افق دید)	معمولاً جزئی و محدود است و دید کلی و سیستمی ایجاد نمی کند.	کلیات و دورنمای هر عرصه ی علمی، قبل از ورود به آن علم تبیین می گردد.
	۷- ایجاد چشم انداز علمی	به افق های دوردست و مطلوب های متعالی کمتر توجه می شود.	افق های فکری و مطلوب دانشمندان و حتی بشریت در هر موضوع علمی قابل انتخاب است.
	۸- امکان تعمیق در مباحث	لزوم مطالعات پراکنده امکان تعمیق در مباحث را کم می کند.	به مخاطبان امکان توجه ویژه به یک مطلب خاص علمی را می دهد.
	۹- توجه به تفاوت های فردی	کمتر مورد توجه است و همگان باید کتب مشترکی را مطالعه کنند.	بر اساس نیاز و استعداد هر فرد متن متناسبی قابل انتخاب است.
	۱۰- تنوع	فقط در قالب کتب کمک آموزشی امکان ایجاد تنوع محدود وجود دارد.	متنوع ترین متون نیز به عنوان متن اصلی آموزش، قابل انتخاب است.

ادامه ی جدول یک

شیوه ی انتقال محتوای آموزش	۱- مدرس	بار اصلی مورد انتظار بر دوش معلم کلاس است.	معلم نقش راهنمایی دهنده را دارد و از هر مدرسی می توان استفاده نمود.
	۲- زمان آموزش	برنامه ی هفتگی مدارس کمترین امکان برای کم و زیاد شدن را دارد.	بر اساس نیاز و امکان مخاطب و مدرس، قابل تغییر است.
	۳- مکان	بیشتر در چارچوب مدرسه خلاصه می شود.	زیر نظر متخصصین ساحات از همه ی فضای موجود حقیقی و مجازی می توان بهره برد.
	۴- روش های آموزش	حداکثر در قالب مدارس هوشمند امکان تنوع دارد.	بر اساس شرایط و نیاز به روزترین روش ها قابل استفاده است.
	۵- ارزشیابی	در هر سال فقط در چند نوبت محدود ارزشیابی اصلی انجام می گیرد.	کاملاً مستمر و پیوسته است و در طول فرآیند آموزش، ارزشیابی نیز انجام می گیرد.
	۶- پیشرفت دهی	دانش آموزان با استفاده از مقایسه ی با یکدیگر و با معیاری چون نمره بیست حرکت داده می شوند.	حکمت جو با خودش مقایسه و با معیاری چون وضع مطلوبش از وضع موجودش حرکت می کند.
	۷- پیوستگی آموزش	هرسال تحصیلی قابل انفکاک از سال قبل و بعد است.	در ساحات مختلف و برای مخاطبین مختلف می تواند کمتر از یک سال تا حداکثر یک دوره ی حکمت جویی پیوستگی داشته باشد.

یادداشت های ضروری ۳ :

۴- ضرورت تدوین محتوا در حکمت سرا

برای کاهش اثرات مخرب کتب آموزشی فعلی، تدوین محتوای ساحات طبق اصولی متناسب با مبانی نظری تربیت اسلامی (که در سند مبانی نظری حکمت سرا بیان شده است). ضروری به نظر می رسد؛ تا بدین وسیله موارد زیر میسر گردد:

- ۱) انگیزه کسب علم در حکمت جو احیا شود.
 - ۲) وی به پرسش گری و نقّادی محتوای درسی بپردازد.
 - ۳) از حق انتخاب خود استفاده نماید.
 - ۴) در مسیری از علم قدم بردارد که او را در رفع نیازهای معمول خود توانمند سازد.
 - ۵) در یک یا چند زمینه‌ی خاص ، با توجه به استعدادها و علاقه‌هایش، به کسب تخصص و مهارت بپردازد.
 - ۶) در فرآیند تربیت خود نقشی فعال ایفا نماید.
 - ۷) به سوی کسب شناخت و یافتن حقایق حکمت سوق داده شود.
- بدیهی است چنین امری به دست افرادی انجام می شود که این ضرورت را درک کرده و در زمینه‌ی تدوین محتوای هر یک از ساحات توانمند باشند.

یادداشت های ضروری ۴ :

۵- هدف از ارائه‌ی ساحت در حکمت‌سرا

در ارائه‌ی ساحت، توانمندسازی حکمت‌جویان برای اداره‌ی زندگی سعادت‌مندان (حیات طیبه) در اجتماعات امروز مدّ نظر است. به بیان دیگر هدف از ارائه‌ی ساحت تقویت مدیریت حکمت‌جویان در ارتباط با خویشان، سایر انسان‌ها و طبیعت در سایه‌ی ارتباط با خالق است. از طرفی چون توجه به غایت، نیازمند معرفت است، لذا هر ساحت (علم) آیتی برای شناختن حقیقت واحد است و هدف از یادگیری هر ساحت فقط دانستن آن نیست، چرا که حکمت‌جو را به حکمت نمی‌رساند. بلکه باید در پی کسب معرفتی باشد که ظرفیت پذیرش حکمت الهی را در خود ایجاد نماید و جایگاه آن علم را در عالم هستی و ابزار شناخت حقایق عالم هستی را برای حکمت‌جو فراهم کند. به عبارت دیگر، علمی که در سعادت انسان نقش بنیادین دارد و استدلالی و برهانی است، به دو قسمت تقسیم می‌شود: حکمت نظری و حکمت عملی؛ زیرا مسائلی که مورد بحث و بررسی است، یا پیرامون اموری است که خارج از قدرت و انتخاب و اختیار بشر است و وجودشان در اختیار انسان نیست که اگر انسان نبود، آن‌ها هم نباشند، و یا پیرامون مسائلی است که در اختیار و انتخاب و قدرت بشر قرار دارد. کمال انسان در این است که در خلال بحث پیرامون مسائل حکمت نظری (همچون مسائل توحید، نبوت، معاد، جهان ملکوت، ماده، سیر تکاملی ماده و ...)، این حقایق را بشناسد او مقدمه‌ی عمل قرار دهد. کمال محققان در این دسته از مسائل آن است که پس از بحث و بررسی ابعاد مختلف، این مسائل را به صورت متقن و مستدل بشناسند و بدان معتقد گردند. بخش دوم شامل اموری است که اگر بشر نباشد، جایگاهی نخواهند داشت (همچون بحث پیرامون پرورش روح، رشد اخلاق، تدبیر منزل، فضایل انسانی، تدبیر امور جامعه و ...) و در واقع عمل به آن‌ها به کمال انسان برمی‌گردد. کمال پژوهش‌گران در این دسته از مباحث آن است که پس از شناخت و آگاهی از این مسائل، متّصف بدان گردند. (حکمت نظری و عملی در نهج البلاغه، جوادی آملی، صص ۳۵-۳۶/ ادب فنای مرقبان، جوادی آملی، صص ۱۵۷-۱۵۸)

بنابراین انتظار می‌رود که ساحت‌ها در حکمت‌سرا با نگاه آیتی (هر ساحت روزنه‌ای است که از آن طریق می‌توان حقیقت را جست و جو کرد. پس هر ساحت نشانه‌ای است به سوی حقیقت) مورد بررسی قرار گرفته و محتوایشان تدوین گردد، تا بدین طریق حکمت‌جویان بتوانند:

- جایگاه آن علم در عالم هستی را پیدا نمایند و سپس از کثرت در علوم به سمت وحدت حرکت نمایند. توضیح آن که: اگر اشیا را از منظر وحدت بنگریم، همه نشانه‌ی خدا خواهند بود و همه به یک شیوه، یعنی شیوه‌ی نشانه‌شناسانه شناخته خواهند شد؛ اما اگر از منظر کثرت به آن‌ها بنگریم، آن‌گاه به دسته‌های مختلفی تبدیل خواهند شد؛ برخی به عنوان ماده، برخی به عنوان گیاه، برخی به عنوان حیوان و نظیر آن، و هر دسته با خصوصیات خاص خود و با شیوه‌ی خاصی برای شناخت.

- ابزار خاصی را که آن علم برای بیان حقایق هستی دارد، به دست آورند.

- کشف کنند که هر علم می تواند مظهر (تجلی) اسماء و صفات الهی باشد.
- جهت رسیدن به غایت هر علم ، معرفت لازم را کسب نمایند.
- هر علم را نشانه ای برای شناختن حقیقت کلی (واحد) بدانند.

یادداشت های ضروری ۵ :

۶- تعریف ساحت

برای آشنایی با دوره‌ی حکمت‌جویی از طریق ساحت در حکمت‌سرا توجه به جایگزینی و تعریف برخی از واژه‌ها ضروری است.

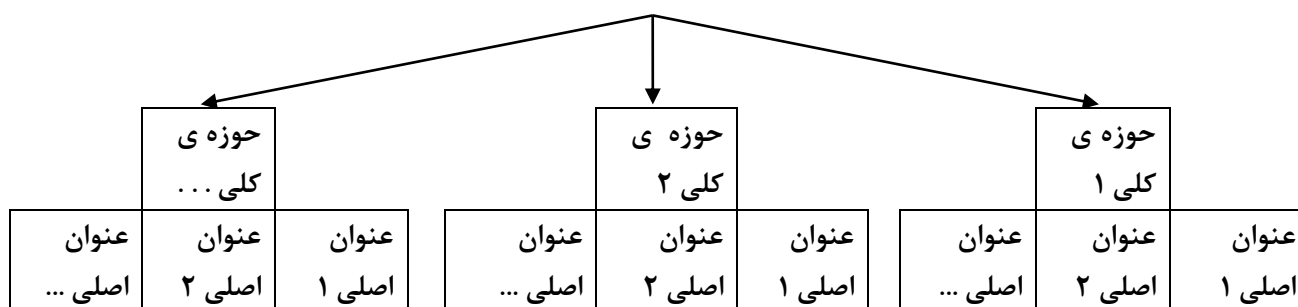
- **ساحت:** واژه‌ای عربی و به معنای " میدان وسیع و گسترده" می‌باشد. منظور از این واژه در این متن عبارت است از یک اطلس و نمایه‌ای کلی از هر موضوع یا عرصه علمی، معرفتی، هنری و مهارتی که برای مخاطب در آستانه بلوغ قابل فهم و درک باشد.

هریک از این ساحت خود می‌تواند سرمنشأ علوم زیرشاخه‌ای، مهارت‌ها و حرف‌مرتبط باشد. در نظر است ساحت دارای چنان جامعیتی باشند تا حکمت‌جو بتواند با جمیع علوم سودمند شناخته شده در جهان، به صورت ابتدایی آشنایی پیدا کرده و بر اساس نیاز جامعه و استعداد خویش، در یک یا چند مورد به اوج توانمندی نائل گردد.

یادداشت‌های ضروری ۶ :

۷- ساختار اصلی ساحت: هر ساحت دارای ساختار زیر است :

عنوان ساحت و تعریف آن

➤ هر ساحت دارای مباحثی تحت عنوان حداقل های ساحت می باشد که هر حکمت جو موظف است در

چهار سال اول^۱ دوره ی حکمت جویی فراگیرد و دارای ویژگیهای زیر است :

- در زندگی روزمره ی حکمت جویان قابل استفاده است.
- حتی المقدور دروس دبیرستان زیرمجموعه ی این بخش از محتوای ساحت می باشند.
- شناخت اجمالی حکمت جو بر کلیت هر ساحت از اهداف طراحی ساحت است.
- حکمت جو بوسیله حداقل ها می تواند میزان و علت علاقه خود را به هر ساحت پیدا کند.
- حکمت جو طبق حداقل های فراگرفته می تواند با آگاهی کامل و با دلیل قانع کننده برای خود به ادامه دادن در یک یا چند ساحت خاص بپردازد.

-یادداشت های ضروری ۷ :

^۱ دوره ی حکمت جویی شامل دو دوره ی حدوداً چهارساله (که بسته به تفاوت های فردی حکمت جویان، این دوره ها زمان های متغیری را خواهد داشت) جایگزین دبیرستان و دانشگاه است.

۸- نیروی انسانی مرتبط با ساحات:

وظایف و مسئولیت‌هایی که برای ارائه‌ی ساحات به حکمتجو متصور است، پنج نوع متفاوت می‌باشد که هر یک از این وظایف ممکن است به عهده‌ی افراد متفاوت و یا فرد واحدی باشد. به عبارت دیگر اگرچه تعاریف مفاهیم زیر متفاوت است اما ممکن است در یک مصداق قابل جمع باشد.

۱. تدوینگر ساحت: فردی که زیر نظر مسئول ساحات شورای راهبردی حکمت سرا اطلس و نمایه‌ی ساحت را طراحی کرده یا می‌کند. به روز رسانی ساحت و توجیه مدیر ساحت نیز از وظایف تدوینگر ساحت است.

۲. مدیر ساحت: فردی که در آن ساحت تخصص نسبی داشته و زیر نظر مدیر حکمت سرا فعالیت می‌کند و محتوای ساحت را به حکمتجو عرضه می‌نماید.

لازم به ذکر است شیوه‌ی ارتباطی مدیر ساحت، طبیب دوار بودن است و توصیه می‌شود ارتباط بین مدیر ساحت با حکمتجو از طرف مدیر ساحت آغاز گردد.

۳. راهنمای حوزه‌های کلی: فرد یا افرادی که زیر نظر مدیر ساحت حوزه‌های کلی ساحت را تبیین و ارائه می‌کنند.

۴. معلم عنوان اصلی: فرد یا افرادی که زیر نظر مدیر ساحت هر یک از عناوین اصلی ساحت را تبیین و ارائه می‌کنند.

➤ لازم به ذکر است، راهنمای هر یک از حوزه‌های کلی و عناوین اصلی می‌تواند متخصصی فقط در همان حوزه یا عنوان باشد.

۵. مدرس: افراد یا ابزاری (وسایل کمک آموزشی) که متون را تدریس می‌کنند.

۶. نقش معلم جامع: به دلیل آگاهی بیشتر از ابعاد شخصیتی حکمت جو می‌تواند از مرحله انتخاب تا ارزیابی هر ساحت، با مشورت مدیر حکمت سرا و مدیر ساحت، حکمت جو را راهنمایی و پشتیبانی نماید.

۷. نقش مدیر حکمت سرا: نظارت همه جانبه را در اجرای ارکان حکمت جویی داشته و سعی در تامین نیروهای مطلع از ارکان در جهت ارائه‌ی ساحات و یا آموزش ارکان حکمت سرا به نیروهای بیرونی درگیر ساحات دارد.

➤ مدیر حکمت سرا و معلمین جامع بوسیله‌ی شناخت ویژه‌ای که از حکمت جو و مدیر هر ساحت دارند می‌توانند به حکمت جو خدمت رسانی کنند.

۸. ارزیابان و تصدیق‌گران: تصدیق‌گران کسانی هستند که به پیشنهاد تدوین‌گر ساحت و حکمت سرا انتخاب می‌شوند تا اشکالات احتمالی محتوای ساحت‌ها را مرتفع سازند.

➤ ارزیابان و تصدیق‌گران خود از اساتید حوزه و دانشگاه دارای تخصص‌های ویژه در موضوع مورد ارزیابی هستند.

یادداشت‌های ضروری ۸:

۹- عناوین ساحات

تاکنون ۳۲ عنوان ساحت، در نظر گرفته شده که نسخهٔ پیش نویسِ آندر جدول (دو) آورده شده است. معیارهای انتخاب عناوین ساحات شامل موارد زیر است:

- متناسب با نیازهای حکمت جویان است.
- علوم دانشگاهی موجود از یک یا چند عنوان از این عناوین منشعب می شوند.

چندتذکر:

- واضح و مبرهن است که امکان تلفیق، تغییر و یا اصلاح عناوین ساحات وجود دارد.
- در این قسمت تنها به ذکر نام ساحت بسنده شده است.
- در طول دوره ی حکمت جویی، هر ۳۲ ساحت برای حکمت جویان تبیین و عرضه خواهد شد.

جدول دو) به ترتیب حروف الفبا)

۱	اقتصاد و معیشت	۱۲	ریاضی	۲۳	فیزیک
۲	امداد و نجات	۱۳	زبان های رایج در دنیا (آلمانی، انگلیسی، فرانسه)	۲۴	قرآن
۳	امور دفاعی و نظامی	۱۴	زمین شناسی	۲۵	قوانین حقوقی
۴	تاریخ	۱۵	سبک زندگی اسلامی	۲۶	کشاورزی و دامپروری
۵	تربیت بدن	۱۶	شیمی	۲۷	مدیریت و رهبری
۶	جغرافیا	۱۷	عترت	۲۸	معرفت النفس (روانشناسی)
۷	حکومت و علوم سیاسی	۱۸	عربی	۲۹	مکاتب عرفانی
۸	خانواده و جامعه	۱۹	عقاید	۳۰	منطق
۹	دانش های ادبی	۲۰	علوم زیستی	۳۱	نجوم
۱۰	دشمن شناسی	۲۱	فلسفه و مهارت های تفکر	۳۲	هنر
۱۱	رسانه و رایانه	۲۲	فنون مهارتی و حرفه ها		

داشت های ضروری ۹ :

۱۰- ارتباط ساحات با مبانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کلیه ی موارد یادگیری مورد نیاز دانش آموزان در یازده حوزه طبقه بندی گردیده است که عبارتند از:

- ۱) تفکر و تعقل (تدبّر)
- ۲) قرآن و معارف اسلامی
- ۳) زبان و ادبیات فارسی
- ۴) فرهنگ و هنر
- ۵) کار و فن آوری
- ۶) سلامت و تربیت بدنی
- ۷) علوم انسانی و مطالعات اجتماعی
- ۸) ریاضیات
- ۹) علوم تجربی
- ۱۰) زبان های خارجی
- ۱۱) آداب و مهارت های زندگی

➤ بدیهی است محتوای ساحات ۳۲ گانه لازم است اعم از این حوزه ها باشد یا با این حوزه ها برابری کند.

یادداشت های ضروری ۱۰ :

۱۱- معیارهای ورود به ساحات انتخابی حکمت جو :

۱- علاقه شخصی

۲- نیاز وی در زندگی روزمره

۳- پیش نیاز بودن

۴- اهمیت

۵- جنسیت (آموختن بعضی از موضوعات بنا بر نوع جنس فرد اولویت می یابد.)

۶- وجود تطابق حداکثری با محتویات دروس آموزش و پرورش (جهت یاری حکمت جو در صورت علاقه

احتمالی وی به استفاده از سیستم آموزش و پرورش)

یادداشت های ضروری ۱۱ :

۱۲- شیوه های مشترک ارائه محتوای ساحت

جهت ارائه ساحت به حکمت جو لازم است، مراحل طی شود که در زیر به صورت اجمالی و نیز چارت مربوطه با ذکر نکات مهم آن آورده شده است:

(۱) تبیین ساحت: آشنایی اجمالی حکمت جو با کلیه ساحت

➤ "تبیین ساحت" یعنی معرفی و نشان دادن ساحت به صورتی که حکمت جو بتواند زمان استفاده خود از این ساحت را انتخاب کند. اگر پس از تبیین ساحت، ساحتی را انتخاب کند، آن ساحت برایش عرضه می گردد.

حکمت جو در قالب کتاب پلکان انتخاب ساحت با تعریف، حوزه های کلی و تعدادی از عناوین اصلی هر یک از ساحت آشنا می شود. ضمناً جهت شناخت فضای کاربردی ساحت حداقل با سه نفر از متخصصین و عاملین در این ساحت مرتبط می گردد.

(۲) انتخاب ساحت: انتخاب ساحت توسط حکمت جو و با راهنمایی معلم جامع و مدیر ساحت

➤ نتایج یک انتخاب آگاهانه حکمت جو می تواند به موارد زیر ختم گردد:

- احیای انگیزه در درون فرد
- تقویت میل و رغبت و حرکت از روی علاقه
- انجام عمل (ان شاء الله) صالح

(۳) ورود به ساحت: شروع فراگیری مباحث حداقلی از ساحت انتخابی زیر نظر مدیر ساحت

➤ در این مرحله دو اتفاق زیر روی می دهد:

(۱) اطلس ساحت ارائه می شود

(۲) متناسب با اطلس ارائه شده به حکمت جو داشته های وی تحت عنوان "وضع موجود" بررسی می گردد.

در این صورت دو حالت پیش می آید:

۱- وضع موجود حکمت جو کمتر از حداقل های ساحت می باشد.

در این حالت مباحث حداقلی از طریق افراد مرتبط با ساحت (که قبلاً ذکر شد) به وی ارائه می گردد.

۲- وضع موجود حکمت جو با حداقل های ساحت برابری می کند. در این حالت بسته به تمایل

حکمت جو مباحث بیشتری ارائه می گردد و در صورت عدم تمایل تمهیدات لازم به کار گرفته

می شود تا وی نیاز خود را به آن مباحث کشف کرده و متمایل به ادامه گردد.

۴) پیشرفت‌یابی: ارزشیابی از حکمت‌جو در حداقل‌های انتخابی‌اش زیر نظر مدیر حکمت‌سرا با همکاری مدیر ساحت

➤ حکمت‌جویان براساس سعی‌های چهارده‌گانه^۲ ارزیابی خواهند شد. این ارزیابی به صورت اجمالی ویژگی‌های زیر را دارا می‌باشد:

(۱) مستمر

(۲) عدم مقایسه با دیگران

(۳) مقایسه وضعیت موجود با وضعیت قبلی حکمت‌جو

(۴) دستیابی حکمت‌جو به وضع مطلوب

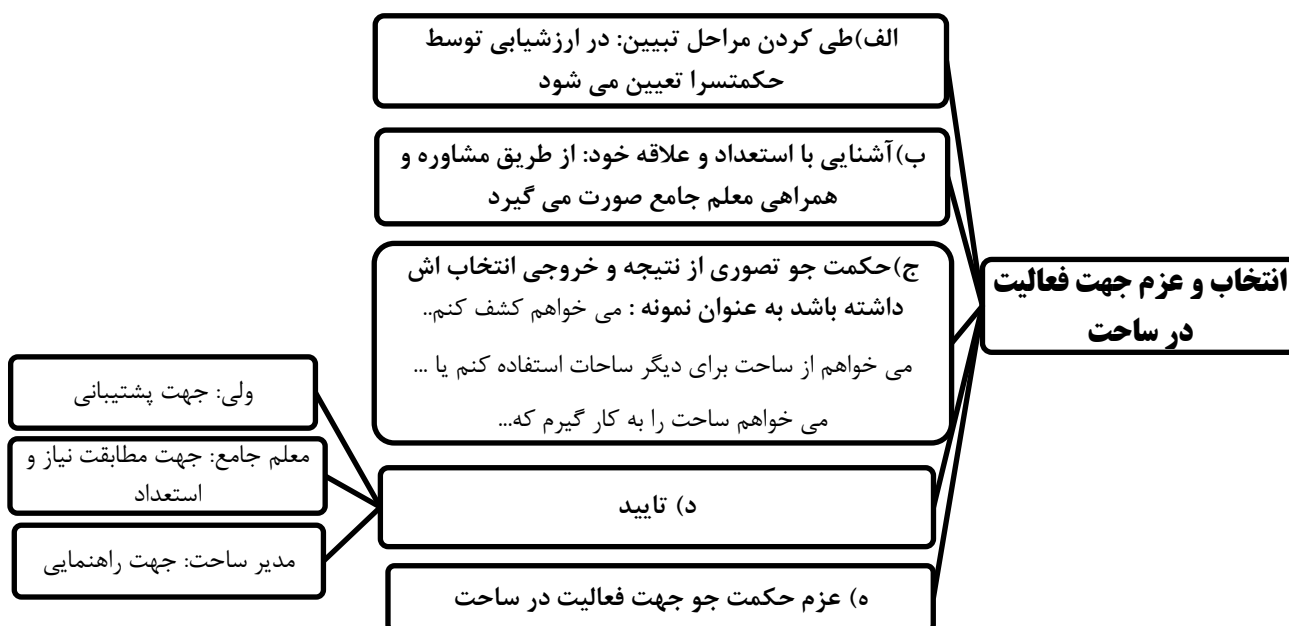
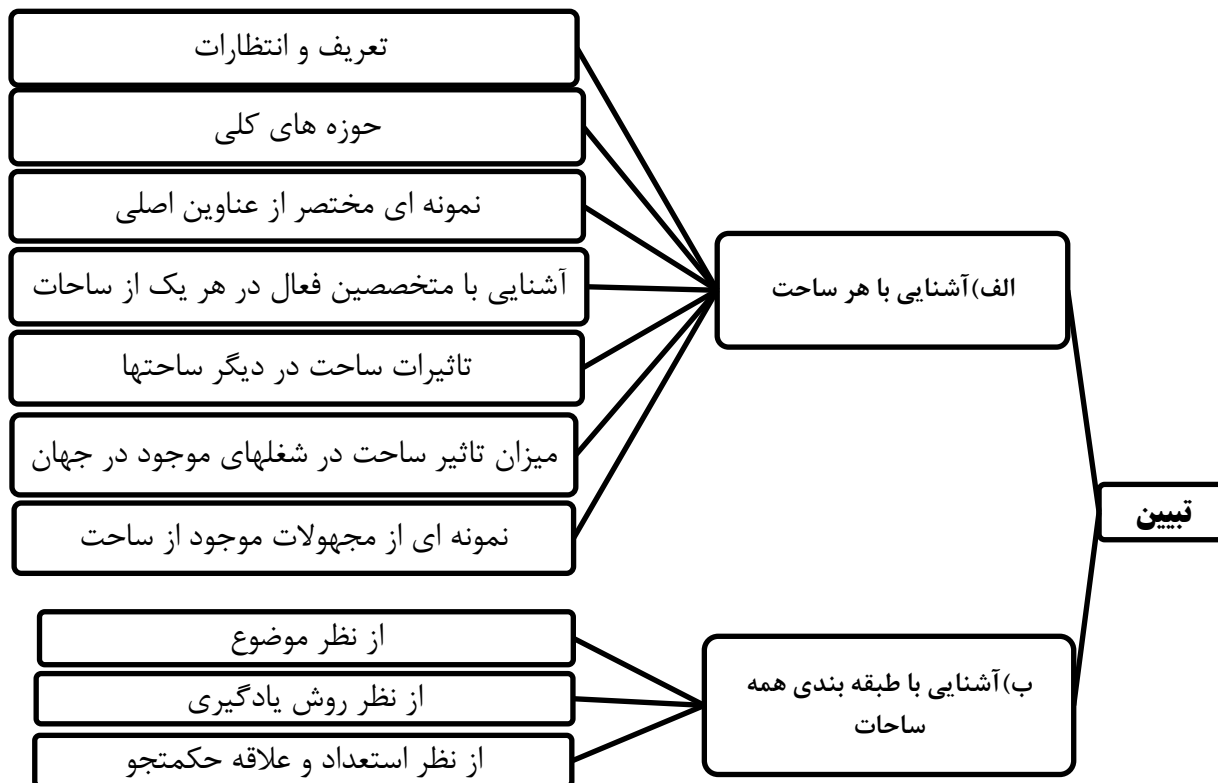
(۵)

➤ امتحان و ارزشیابی حکمت‌جو از ساحت در حکمت‌سرا با نام پیشرفت‌یابی صورت می‌گیرد. پیشرفت‌یابی با مبانی برگرفته از سنت امتحان و ابتلا در جهان هستی اصول و شیوه‌های قابل تفصیلی دارد که در متنی مستقل ارائه می‌گردد.

یادداشت‌های ضروری ۱۲ :

^۲ توضیحات مربوط به سعی‌ها در جزوه‌ای جداگانه ارائه خواهد شد.

چارت مراحل شیوه های مشترک ارائه محتوای ساحات

۱۳- معرفی کتاب پلکان انتخاب ساحات:

آغازگر کتاب بخشی از آیات ۱۷ و ۱۸ سوره ی زمر است که برای توجه دادن حکمت جویان به اهمیت رعایت آن در زندگی آورده شده است:

...فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ...

...پس بندگان مرا بشارت ده؛ آن بندگان که به سخن گوش می دهند و نیکوترین آن را عمل می کنند...

(۱) این کتاب شامل معرفی کلی مطالبی است که حکمت جو باید تا قبل از سن استقلال و ازدواج اش بدانند.

➤ اگر موضوعی هست که باید حکمت جویان بدانند ولی در این کتاب به آن اشاره نشده است را می توان در آخرین صفحه ی کتاب اضافه نمود.

➤ این کتاب در یک مجلد تقدیم می گردد که هر ۴ برگ از این مجلد جهت تبیین یک ساحت است.

➤ فرض کنید یک حکمت جو می خواهد در یک شهر بزرگ زندگی کند؛ اگر همه ی ساحات را کنار یکدیگر بگذارد پازل و نقشه ی آن شهر را ساخته است. هر کدام از این ساحات همچون یکی از میدان های این شهر است. به عبارت دیگر مسئولین حکمت سرا بر این باورند که شهر معلومات حکمت جویان پس از سن استقلال و ازدواج حداقل ۳۲ میدان دارد و این اوست که باید بهترین محل برای زندگی خود را انتخاب کند. یکی از ویژگی های شخص "حکیم" این است که خداوند ارتباط بین همه ی وقایع را برای او نشان داده است.

(۲) از مهم ترین تفاوت های آموزش از طریق کتاب پلکان ساحات با آموزش از طریق کتب درسی عبارت است از:

• **از منظر انگیزه و هدف:** در دبیرستان و دانشگاه لازم است کتاب هایی استفاده می شود که چه بسا دانش آموزان هیچ انگیزه ای برای مطالعه ی آن ندارند و عامل تحریک کننده برای مطالعه آن ها، نیازها و استعدادهای درونی شان نمی باشد در صورتی که در حکمت سرا لازم است فقط با توجه به انگیزه و خواسته های درونی حکمت جویان، مطالب مورد نیاز شان را از داخل ساحات متنوع و گوناگون مطالعه کنند.

• **از منظر انتخاب و اختیار:** در دبیرستان و دانشگاه همه ی هم رشته ای ها مجبور به مطالعه ی کتاب های از پیش تعیین شده هستند در صورتی که در حکمت سرا حکمت جو مکلف است بر اساس ویژگی های فردی خود مطالب ارزشمند را از داخل ساحات متنوع و گوناگون انتخاب کند.

• **از منظر کاربرد علوم و عمل صالح:** در دبیرستان و دانشگاه باید کتاب هایی را مطالعه کرد که چه بسا در زندگی از آن استفاده نمی شود و یا در زندگی به موضوعاتی نیاز است که در آن کتب یافت نمی شود. در صورتی که در حکمت سرا حکمت جو بیش از هر کس با خدای خود متعهد می شود که تمام امکانات مطالعاتی خود را از ساحات جهت استفاده ی عملی خدا پسندانه به کار بندد.

خلاصه اینکه حکمت جو در حکمت سرا بر اساس انگیزه های متعالی مطالبی را انتخاب می کند که موجب انجام عمل صالح می گردد.

(۳) این کتاب فقط قصد دارد همه ی ساحات را برای حکمت جویان "تبیین" کند.

(۴) هر ۴ برگ از این کتاب ممکن است با معرفی یک یا چند نفر از افراد زیر برای حکمت جو تبیین گردد:
الف) تدوینگر ساحت (ب) مدیر ساحت (پ) معلم یا مدرس ساحت (ت) مسئولین حکمتسرا

(۵) هر خریداری معمولاً قبل از انتخاب جنس از فروشگاه حداقل دو کار انجام می دهد:

الف) جنس یا اجناس فروشگاه را می بیند (مرحله ی ویتترین)
ب) تشخیص می دهد این جنس برایش مناسب است (مرحله ی پرو)

در هر برگ سلامت در این کتاب نیز دو کار فوق انجام می گیرد:

الف) صفحه ی اول هر برگ به عنوان ویتترین ساحت است و برای حکمت جو بیان می کند که:

- از این ساحت چه انتظاراتی می توان داشت؟
- چه سوال هایی در این ساحت جواب داده می شود؟
- حوزه های کلی این ساحت کدام است؟
- بعضی از موضوعات جزئی تر این ساحت چیست؟

ب) صفحه ی دوم هر برگ پرو شخصی اوست. بهترین حالت آن است که سه سوال مهم حکمت جو از سه نفر از افرادی که در آن ساحت متخصص و در حال فعالیت هستند، پرسیده شود.

در پایان لازم است متذکر شویم که انتظار اصلی حکمت سرا از ارائه ی این کتاب به حکمت جویان این است که در انتها بتوانند تایید کنند :

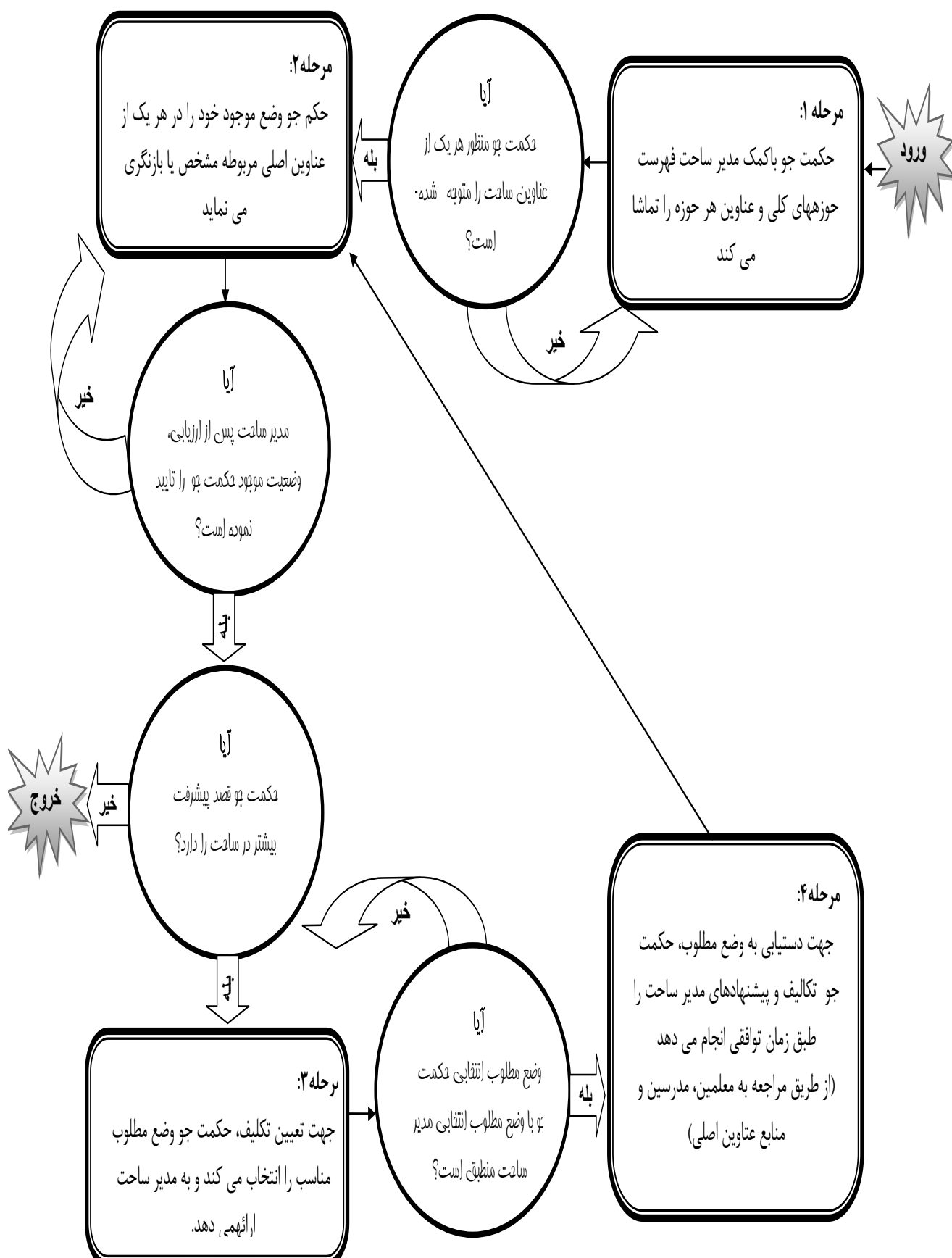
(۱) همه ی ساحات ۳۲ گانه به یکدیگر مرتبط هستند و هر کدام روزنه یا انگشت اشاره ای هستند برای شناسایی، ایمان و حرکت به سوی اهداف بزرگ و متعالی، اهدافی که از طریق آن ها بتوانید هدف از آفرینش خود را بیابند.

(۲) در طول زندگی خود به همه ی این ساحات نیاز دارند.

(۳) اولویت خود را جهت انتخاب هر یک از ساحات تعیین نمایند.

یادداشت های ضروری ۱۳ :

نمایه ی ورود حکمت جو به هر ساحت و پیشرفت یابی وی در آن

انتظار مشترک از تمامی ساحات

بستر سازی و ایجاد امکان مدیریت (بداند، بخواهد، بتواند) استفاده از ساحت در رابطه با خود، دیگر انسان ها و طبیعت مطابق با تکلیف و رسالت الهی.

انتظار اختصاصی از هریک از ساحات

۱- اقتصاد و معیشت

- آشنایی اجمالی با اقتصاد خرد و اقتصاد کلان از دیدگاه مکاتب مختلف

- آشنایی با روند تحلیل مقدماتی مراحل تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات جهت استفاده از دنیا و زخارف آن در مسیر تعالی انسانی

۲- امداد و نجات

- آشنایی نظری و عملی با انواع کمک های اولیه ی مورد نیاز برای نجات مصدومان حوادث طبیعی و غیر طبیعی

- آشنایی با فضای روانی مردم در هنگام وقوع حادثه

۳- امور دفاعی و نظامی

- آشنایی با فنون اولیه ی نظامی جهت دفاع از حفظ حیات بشریت

- آشنایی با تسلیحات متداول درر جنگ های مدرن با جهت گیری جهاد های پیامبر گونه

- آشنایی با عوامل موثر در پیروزی در یک نبرد

۴- تاریخ (عبرت از گذشتگان)

- بیان حوادث تاریخی به گونه ای که امکان عبرت آموزی و قانون شناسی از آن وجود داشته باشد. از جمله:

الف: بررسی زندگی پیامبران الهی و چهارده معصوم (ع).

ب: بررسی تاریخ ایران و انقلاب اسلامی

پ: بررسی تاریخ جهان به ویژه آمریکا و اروپا در حدی که نقش آنها در شرایط فعلی جهان معلوم گردد.

۵- تربیت بدن

الف: آشنایی با مفهوم واقعی ورزش از دیدگاه پهلوان بودن نه قهرمان و مشهور بودن (جایگاه اخلاق در ورزش)

ب: آشنایی تئوری با لزوم تربیت اندام و نحوه تاثیرگذاری ورزش بر بدن

پ: آشنایی با ورزشها و نرمش های مفید و ضروری برای بدن

ت: آشنایی با چند رشته ورزشی تخصصی

ث: پروراندن بدن با خواب و خور مناسب

۶- جغرافیا

آشنایی با مفاهیم جغرافیای عمومی و تاثیرات متقابل طبیعی ، سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی در روابط بین جوامع متشکل انسانی

۷- حکومت و علوم سیاسی

-آشنایی با مفهوم حکومت و حکومت اسلامی

-آشنایی با آفت های عمومی یک حکومت

-آشنایی با تئوری ولایت فقیه و مقایسه آن با سایر شیوه های حکومتی

-تاثیر تغییر حکومت ایران بر ایران و جهان

۸- خانواده و جامعه

-آشنایی با کلیت جامعه و روابط درونی بین گروهی به منظور پیش بینی تحولات آینده

-آشنایی با فرآیندها و الگوهای مسلط بر جوامع فرهنگی و فرهنگ روزمره مردم و ایجاد فرهنگ صحیح و اسلامی در جامعه

۹- دانش های ادبی

- توانمندی استفاده از ادبیات در دریافت و انتقال مفاهیم از طریق:

الف: آشنایی با متون ادبی تاریخی و معاصر

ب: آشنایی با نحوه نگارش و گویش در عرصه های مختلف مورد نیاز زندگی

پ: آشنایی با انواع قالب ها و گونه های ادبی

۱۰- دشمن شناسی

الف: بیان شاخصه های دشمن از منظر عقل، قرآن و عترت

ب: توانمندی قدرت تشخیص دشمن در عصر حاضر

پ: آگاهی از روش های مقابله با دشمن

۱۱- رسانه و رایانه

الف: آشنایی با مفهوم رسانه و انواع رسانه ها و کارآیی آن در زندگی امروز

ب: آشنایی با نحوه تاثیرگذاری رسانه ها در حد توان امکان جبران بی طرف نبودن رسانه ها

پ: به کارگیری روش و مهارت های تولید برنامه و محتوای رسانه ای

۱۲- ریاضی

الف: قدرت انجام محاسبات روزمره و گستره در دیگر ساحت ها.

ب: نحوه آمارگیری و بهره برداری از داده های آماری

۱۳- زبانهای رایج در دنیا(فرانسه، انگلیسی و آلمانی)

- ایجاد امکان حداکثری ارتباط با موضوعات جهانی از طریق:

الف: مکالمه

ب: نگارش (نامه نگاری) ابتدایی

پ: آشنایی با اصطلاحات اسلامی

۱۴- زمین شناسی

- آشنایی عمومی با تاریخ زمین و تقسیم بندی دوره های آن

- آشنایی با اطلاعات تکنیکی مربوط به زمین جهت فعالیت های ثانویه ی مهندسی استخراج و معدن

- آشنایی با ساختار زمین و اجزای آن

۱۵- سبک زندگی اسلامی

- بیان آن دسته از احکام و اخلاق که به صورت روزمره افراد با آن درگیر هستند.

الف: تبیین مفهوم و فلسفه اخلاق

ب: تبیین مفهوم و چرایی احکام دین.

۱۶- شیمی

- فهم قانون مند بودن خواص مواد از جمله:

الف: فهم رابطه میان علم شیمی و نحوه ی زندگی جوامع بشری.

ب: راهکارهایی در جلوگیری از آسیب رسانی شیمی بر زندگی بشر.

پ: نحوه اثر گذاری زباله ها و پساب خانه ها و کارخانه ها بر محیط زیست.

ت: آشنایی با فرآیند تبدیل مواد خام به مواد ارزشمند و سودمند

۱۷- عتروت

- شناخت اهل بیت به عنوان الگوی زندگی و استفاده عملی از زندگی ایشان (آشنایی با زندگی معصومین)

- آشنایی با منابع لازم جهت دسترسی به گفتار و کردار معصومین

- شناخت مفهوم حدیث و چگونگی تشخیص احادیث واقعی از مجعول (آشنایی با علوم حدیث)

۱۸- عربی

- آشنایی با زبان قرآن و روایات

- توانمندی در مکالمه زبان عربی و نگارش جهت ارتباط حداکثری با مسلمانان کشورهای عربی و مسلمانی

- ترویج مفاهیمی که بدون استفاده از ابزارهای زبان عربی امکان پذیر نمی باشد.

۱۹- علوم زیستی

-آشنایی با بدن انسان و پیشگیری و درمان بیماری های رایج

-آشنایی عمومی با سایر گونه های حیات در کره ی زمین

۲۰- عقاید

- معرفت و تثبیت مبانی و باورهای اعتقادی در زمینه های:

الف: خودشناسی ب: مبدأشناسی پ: مسیرشناسی ت: مقصدشناسی

۲۱- فلسفه و مهارت های تفکر

- بررسی مفهوم فلسفه و بیان کلی تفاوت مکاتب فلسفی با هدف:

الف: (احیا) ایجاد تفکر فلسفی در حکمتجویان

ب: بیان براهین عقلی در اعتقادات دینی.

۲۲- فنون مهارتی و حرفه ها

-آشنایی با مهارت های مورد نیاز در زندگی روزمره مانند آشپزی، خیاطی، جوشکاری، نقاشی، نجاری، برق کشی، لوله کشی و...

-آشنایی با نحوه ی نگهداری و تشخیص عیوب و تعمیرات اولیه ی وسایل خانگی و خودرو

۲۳- فیزیک

- فهم قانونمند بودن جهان از طریق:

الف: آشنایی با چگونگی کشف قوانین فیزیکی

ب: آشنایی با کلیت آنچه که در حال حاضر تحت عنوان فیزیک در جهان وجود دارد.

پ: آگاهی از قوانین فیزیکی که در جریان زندگی و روزمره با آن مواجهیم.

ت: بیان مفهومی فرمول ها

۲۴- قرآن

- فراهم سازی بستری مناسب جهت ایجاد یک زندگی قرآنی (عملی) از طریق:

الف: آشنایی اجمالی با علوم قرآنی و ابزارهای لازم جهت تفسیر و برداشت از قرآن.

ب: توانایی استفاده از ظاهر قرآن.

پ: تشخیص نوع نگرش اعتقادی به قرآن.

۲۵- قوانین حقوقی

- شناخت قوانین شهروندی

- آشنایی با نظام قضایی کشور

۲۶- کشاورزی و دامپروری

- آشنایی با مبانی علمی و عملی تولید مواد غذایی در جهت استفاده بهینه از امکانات موجود برای تولید بیشتر

- نقش کشاورزی و دامپروری در اقتصاد کشور و جهان

- آشنایی با ضرورت کشاورزی و نقش آن در زندگی

۲۷- مدیریت و رهبری

- امکان یابی جهت استفاده عملی از دعای: ربنا هبلنا من ازواجنا ۷۴ فرقان

- آشنایی با اندیشه ها، مکاتب و شاخه های علم مدیریت

- آشنایی با فرآیند به کار گیری موثر منابع در برنامه ریزی، سازمان دهی و هدایت و کنترل برای دستیابی به

اهداف بر اساس نظام اعتقادی و ارزشی مانند اسلام

۲۸- معرفت النفس (روانشناسی)

- آشنایی با گوهر اصلی وجود خویش (نفس) و آغاز ارتباط ها از خود و به خدا منتهی کردن.

- شناخت نیازهای واقعی خود هماهنگ نمودن رفتارهای متناسب با آموزه های اسلامی

۲۹- مکاتب عرفانی

الف: آشنایی با عرفان اسلامی و اهداف آن

ب: بیان تفاوت ها و شباهت های عرفان اسلامی با مکاتب عرفانی قدیم و جدید در جامعه

۳۰- منطق

-آشنایی با روش درست اندیشیدن

-آشنایی با منطق ارسطویی و قدمت آن

-شناخت فن استدلال و مغالطه

۳۱- نجوم

-شناخت عمومی از وسعت جهان و در نتیجه پی بردن به عظمت خلقت و ایجاد سوال برای چرایی آن

-آشنایی با چگونگی ایجاد تقویم و تشخیص ساعات بر اساس وضعیت اجرام آسمانی

-آشنایی با جهت یابی و تعیین مسیر از طریق مشاهده(رصد)اجرام آسمانی

-آشنایی با اختر شناسی نظری(چهارچوب تحلیلی رصد ها) و رصدی(اثبات عملی نتایج)

۳۲- هنر

- زیبایابی از طریق:

الف: آشنایی با حوزه های کلی هنر (آنچه دنیای امروز مشخصاً آن را هنر می نامد)

ب: آشنایی با مفهوم هنر (با نگاه اسلامی و غیراسلامی)

پ: به کار گیری روش تولید و انتقال معنا و تاثیر گذاری عاطفی از طریق خلق آثار هنری

یادداشت های ضروری ۱۴ :

از شما والدین گرامی چنین انتظار می رود که در همراهی با حکمتسرا موارد زیر را در نظر داشته باشید:

۱. آشنایی کلی با اهداف، ضرورت ها و مبانی ساحات که در این جزوه به شرح آن پرداخته شده است.
۲. آشنایی با عناوین ۳۲ گانه ساحات و تداوم در همراهی ، برای مثال اظهار نظر دائمی راجع به جامعیت و عدم هم پوشانی بین آن ها
۳. کمک به فرزندتان در زمینه ی انتخاب هر یک از ساحات با مشورت حکمت سرا جهت پرهیز از هر گونه انفعال یا تحمیل
۴. آگاهی از چگونگی تبیین ساحات به حکمت جویان و همراهی فرزندتان در این زمینه
۵. آگاهی از حداقل های هریک از ساحات به عنوان کمترین محتوایی که فرزندتان از ساحات باید بداند
۶. آشنایی با مدیران ساحات به عنوان افراد مرتبط با فرزندتان در امور ساحات به گونه ای که از شخصیت ایشان آشنایی اجمالی داشته باشید و روند کار ساحات را رصد نمایید.
۷. آشنایی با وضع موجود فرزندتان در هر ساحت و داشتن تصویری از وضعیت مطلوب ایشان به گونه ای که بتوانید میزان پیشرفت وی در ساحات را تشخیص داده و وی را پشتیبانی نمایید.

یادداشت های ضروری ۱۵ :